

Nye bøker om krigen

Det første av fem bind om handelsflåten i krig, Atle Thowsens bok om «Nortraship — profitt og patriotisme», ble presentert i går.

OLE JOHAN NILSEN

Snart 51 år etter at verdens største rederi ble opprettet, kunne forlaget Grøndahl Dreyer presentere det første verket i rekken av bøker om Nortraship.

Staten har satset 12 millioner kroner på å få frem alle relevante opplysninger om handelsflåtens innsats under annen verdenskrig.

— Vel anvendte penger, sa handelsminister Bjørn Tore Godal da han mottok første bind.

Daværende handelsminister Asbjørn Haugstvedt sørget for at arbeidet med verket kom i gang under regjeringen Willoch. Senere regjeringer har fulgt opp arbeidet med blant annet å gjøre arkiver tilgjengelige for forskerne.

Foruten det bindet som nå er ferdig, kommer «Nortraship — konkurrent og alliert» av Bjørn L. Basberg, «Sjømann — lang vakt» og «Krigsseller — hjemkomst og oppgjør», begge av Guri Hjeltnes, og «Hjemmeflåten — mellom venn og fiende» av Lauritz Pettersen.

Et spørsmål som naturlig melder seg, er hvorfor verket ikke har sett dagens lys for lenge siden. Forlaget erkjente at verket burde ha kommet tidligere. Forfatteren føyde til temaet delvis var kontroversielt.

— Det var endel dynamitt i borehullene, sa han.

Men han bemerket også at en rekke arkiver ikke var tilgjengelige for almenheten før i 1970-årene. Arbeidet med å få innsyn tok flere år. Guri Hjeltnes påpekte at Norsk Sjømannsforbund uten begrunnelse har nektet å åpne forbundets arkiver for forskerne i forbindelse med dette verket.

Historieprofessor Magne Skodvin understreket at det var handelsflåten som skaffet til veie 95 prosent av statsbudsjettet for regjeringen Nygaardsvold.

Professor Helge Nordvik gratulerte forfatteren med en forskningsmessig kraftprestasjon og i tillegg en leseverdige bok. Arne Mathiesen, formann i Norsk Krigsseilerforbund, som har deltatt i styringsgruppen bak verket, sa at det hadde vært spennende å arbeide med dette verket.

102422